

خلاصه

در ماه می ۱۹۷۹ در سی و دومین اجلاس سازمان بهداشت جهانی، استراتژی «بهداشت برای همه» مورد تصویب قرار گرفت و نمایندگان کشورهای عضو از جمله ایران تقبل نمودند که با اجرای استراتژیهای کشوری، تا سال ۲۰۰۰ میلادی، خدمات بهداشتی اولیه را به کلیه آحاد ملت ایران ارائه نمایند.

یکی از اقشار محروم و نیازمند کشور ایران عشایر کوچ رو می باشند. براساس آمارهای موجود حدود ۱۸۰۰۰۰ خانوار عشایری کوچنده در ایران وجود دارد که به علت زندگی خاص خود در ایامی از سال به واحدهای ارائه دهنده خدمات بهداشتی درمانی دسترسی ندارند، لذا بنظر میرسد که شاخصهای بهداشتی این جامعه تفاوت چشمگیری با سایر جمعیتهای ایران داشته باشد. از طرفی تاکنون هیچگونه مطالعه مستقلی جهت محاسبه این شاخصها در عشایر انجام نگردیده است. به همین دلیل یک نمونه از جمعیت عشایری محدوده شهرستان اصفهان (ایل عرب جرقویه) که حجم آن معادل ۵۰٪ از کل خانوارهای عشایری شهرستان اصفهان می باشد، بمنظور بررسی پیرامون مقایسه برنامه ریزی و عملکرد مدیریت خدمات بهداشتی درمانی بر مبنای محاسبه شاخصهای بهداشتی و جمعیتی در میان عشایر شهرستان اصفهان با شاخصهای استانی و کشوری به روش سیستماتیک انتخاب گردید. این جمعیت بوسیله پرسشنامه مورد مصاحبه قرار گرفتند.

پس از اینکه ۴۸۰ خانوار که ۲۶۵۵ نفر را تشکیل میدادند مورد پرسش واقع شدند، اطلاعات مندرج در پرسشنامه وارد کامپیوتر گردید و با استفاده از نرم افزار سایه، کلیه شاخصهای بهداشتی و جمعیتی نمونه استخراج گردید. چنین شاخصهایی برای استان اصفهان و کشور ایران نیز در سال ۱۳۷۴ وجود داشت. پس از مقایسه یکایک شاخصهای بدست آمده از نمونه و شاخصهای استانی و کشوری مشخص گردید که در بسیاری از موارد وضعیت

بهداشتی جمعیت‌های ثابت استان اصفهان و کل کشور مطلوب‌تر از وضعیت عشایر می‌باشد و شاخصهای عشایری در وضعیت ضعیف‌تری قرار دارد.

در این پژوهش مشخص گردید که مدیریت خدمات بهداشتی درمانی در شهرستان اصفهان در ابعاد کنترل و کاهش رشد طبیعی جمعیت، ارائه خدمات تنظیم خانواده متناسب با شرایط اقتصادی اجتماعی عشایر کوچنده، فراهم آوردن شرایط مطلوب جهت انجام زایمان، بهبود تغذیه، کاهش میزان مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال (بویژه کنترل عفونتهای حاد تنفسی) و بهداشت محیط و بطور کلی در دسترس قرار دادن مراقبتهای بهداشتی اولیه، در مقایسه با استان اصفهان و کل کشور ضعیف‌تر عمل نموده است اما در زمینه ایمن سازی و واکسیناسیون و کاهش موارد مرگ و میر ناشی از بیماریهای قابل پیشگیری با واکسن بسیار قوی برخورد نموده است.

ضمناً به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش از آزمون اختلاف نسبت صفت در جامعه با یک نسبت مشخص (آزمون Z) استفاده گردید که در بسیاری از موارد با سطح اطمینان بیش از ۹۵٪ ($P\text{value} < 0/05$) مشخص گردید که تفاوت مشاهده شده در شاخصهای مربوط به عشایر با شاخصهای استانی و کشوری از نظر آماری معنی‌دار است.